
TYRĖJŲ KOMPETENCIJŲ FORMAVIMO DISKURSAS

Žaneta Navickienė

*Lietuvos policijos mokyklos Kvalifikacijos tobulinimo skyrius
Karaimų g.73, LT-21104, Trakai
Telefonas 8 (528) 51951
El. paštas: zaneta.navickiene@policija.lt*

Anotacija. Straipsnyje nagrinėjama ikiteisminio tyrimo pareigūnų (tyrėjų) kvalifikacija ir kompetencija kaip viena iš veiksmingo ikiteisminio tyrimo organizavimo prielaidų. Analizuojant tyrėjų kvalifikacijos ir kompetencijos turinį ir jo reglamentavimą, lyginama kitų ikiteisminio tyrimo subjektų – prokurorų ir ikiteisminio tyrimo teisėjų – kvalifikacijos ir kompetencijos turinio reglamentavimo ypatumai, identifikuojamos tyrėjų kvalifikacijos ir kompetencijos apibrėžties problemos ir pateikiami sprendimo būdai – siūlomas ikiteisminio tyrimo pareigūnų (tyrėjų) kompetencijų aprašas, kuriame būtų tiksliai nustatyti tyrėjų kvalifikaciniai reikalavimai, identifikuotos bendrosios, profesinės ir specialiosios kompetencijos ir apibrėžtas šių kompetencijų turinys. Ikteisminio tyrimo pareigūnų kompetencijų aprašo suformavimas sudarytų galimybę ne tik aiškiai apibrėžti tyrėjo kompetencijos turinį, bet ir šį procesą nuosekliai susieti su tyrėjo veiklos vertinimu, karjera ir kvalifikacijos tobulinimu.

Straipsnį sudaro įvadas ir dvi dalys. Pirmoje dalyje nagrinėjama tyrėjo kvalifikacijos apibrėžties problematika, gretinama ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ir teisėjo kvalifikacijos apibrėžtys. Šioje dalyje siūloma tiksliai nustatyti ir apibrėžti tyrėjo kvalifikacinius reikalavimus. Antroje dalyje analizuojama tyrėjo kompetencijos turinys. Nagrinėjant prokurorų, teisėjų kompetencijos turinį ir jo reglamentavimo ypatumus, siūloma sudaryti tyrėjo kompetencijų aprašą, kuriame būtų tiksliai apibrėžtas tyrėjo kompetencijos turinys.

Pagrindinės sąvokos: ikiteisminio tyrimo pareigūnas (tyrėjas), kvalifikacija, kompetencija, bendrosios, profesinės ir specialiosios kompetencijos, tyrėjo kompetencijų aprašas.

ĮVADAS

Kompetentingų ir kvalifikuotų ikiteisminio tyrimo subjektų, tame tarpe ir ikiteisminio tyrimo pareigūnų, parengimo problematika neatsiejama nuo kokybiško nusikalstamų veikų tyrimo proceso. Nusikalstamų veikų tyrimas ir prevencija – vienas iš svarbiausių teisėsaugos institucijų uždavinių. Todėl autorės nuomone, nusikalstamų veikų atskleidimo ir tyrimo organizavimo optimizavimas, išsaugant patyrusius ir kompetentingus darbuotojus – viena iš svarbių teisėsaugos institucijų, o ypač ikiteisminio tyrimo įstaigų veiklos sričių. Kita vertus, ikiteisminio tyrimo pareigūnų kompetencijos problematika nėra nauja ir užčiuopta jau daugiau nei prieš penkiolika metų¹. Prieš keliolika metų šią problemą nagrinėjo prof. P. Ancelis, prof. S. Kuklianskis, prof. E. Palskys. S. Kuklianskis, nagrinėdamas nusikalstamų veikų tyrimo organizavimą, teigė, jog „kol kas,..mūsų šalyje nėra atrankos metodikos priimant

---

¹Ancelis, P. *Ikteisminio nusikalstamų veikų tyrimo procesinės ir organizacinės problemos*. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai (teisė). Vilnius: LPA, 1996.

į darbą norinčius dirbti tardytojais². Galima konstatuoti, kad ši problema aktuali ir dabartiniu metu. Atrankos metodikos priimant į darbą ikiteisminio tyrimo pareigūnus iki šiol neturime. Tiesa, reiktų pažymėti, jog teigiamų poslinkių šia linkme būta. 2009 metais bendru Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro ir Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymu patvirtinta ikiteisminio tyrimo efektyvumo taikymo metodika³, nustatanti galimybę paskaičiuoti tyrėjo, ikiteisminio tyrimo padalinio ar policijos įstaigos darbo rezultatus tiriant konkrečius ikiteisminius tyrimus ir nustatant kiekybinius rodiklius (kiekybinė veiklos rezultatų išraiška). Tačiau ši metodika nesiejama su kokybiniu rodikliu – ikiteisminio tyrimo pareigūno kompetencijų identifikavimu ir jų turiniu, t. y. šiame dokumente nėra reglamentuota, kokių kompetencijų reikia ikiteisminio tyrimo pareigūnui, kad jo veiklos rodikliai būtų aukštesni. Konstatavus, jog nėra išsamiai reglamentuota ir ikiteisminio tyrimo pareigūnų kvalifikacijos apibrėžtis ir kompetencijos turinys, tebediskutuojama, kokie reikalavimai turėtų būti keliami ikiteisminio tyrimo pareigūnui: kokias kompetencijas privalėtų turėti asmuo, pretenduojantis į tyrėjo pareigas, ir kokias įgyti jau dirbdamas.

Tyrimo tikslas – identifikavus ikiteisminio tyrimo pareigūnų (tyrėjų) kvalifikacijos ir kompetencijos turinio apibrėžties problemas, pateikti sprendimo būdus dėl jų reglamentavimo tobulinimo.

Tyrimo objektas – ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kvalifikacija ir kompetencija.

Tyrimo metodai – dokumentų turinio analizė, kuria siekta išanalizuoti įvairius teisės aktus, reglamentuojančius ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikaciją ir kompetencijos turinį. Pirmajame tyrimo etape pasirinktas šaltinių atrankos kriterijus pagal raktinius žodžius: ikiteisminio tyrimo subjektų (prokuroro, ikiteisminio tyrimo pareigūno, ikiteisminio tyrimo teisėjo) kvalifikacija ir kompetencija, kvalifikacijų aprašai, įgyjamos kompetencijos. Antrajame etape pagal šį atrankos kriterijų tyrimo metu atlikta įvairių teisės aktų ir dokumentų paieška teisės aktų duomenų bazėse. Pagal raktinius žodžius atrinkti 8 teisės aktai, kurie reikšmingi tolimesniam tyrimui. Taip pat tyrimo metu buvo išnagrinėta 50 įvairių ikiteisminio tyrimo pareigūnų (tyrėjų) pareigybių aprašymų, kuriais remiantis buvo formuojamos tyrėjo kompetencijos grupės ir apibrėžtas kompetencijos turinys.

²Kuklianskis, S. *Nusikaltimų tyrimo organizavimo pradmenys*. Mokymo leidinys. Lietuvos policijos akademija. Vilnius, 1995, p. 11.

³Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro ir Lietuvos policijos generalinio komisaro 2009 m. sausio 20 d. įsakymas Nr. I-9/5-V-47 „Dėl ikiteisminio tyrimo efektyvumo vertinimo kriterijų, svirtinių balų ir taikymo metodikos patvirtinimo“.

TYRĖJO KVALIFIKACIJOS APIBRĖŽTIES PROBLEMATIKA

Ikiteisminio tyrimo pareigūnų personalo problema nėra išskirtinė ir vienintelė egzistuojanti viešajame sektoriuje. Dabartiniu metu teigiama, jog egzistuoja personalo problema ir viešosiose institucijose. „Pripažįstama, jog viešųjų institucijų personalo sistemoje egzistuoja tokios esminės problemos, kaip: motyvacijos stygius, siekiant rezultatyvumo, valstybės tarnautojo statusas, galimybių tobulėti ir kelti kvalifikaciją stoka; netobulos darbuotojų skatinimo ir atlygio už darbą sistemos“⁴. Tad ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikacija ir kompetencija – vienas iš neatsiejamų ir nagrinėtinų personalo klausimų ne tik teisėsaugos institucijų sistemoje, bet ir valstybės tarnyboje.

Autorė siūlo naują požiūrį į ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikaciją ir kompetenciją ir nagrinėja tai ne tik per personalo vadybos prizmę, bet kaip sudedamąjį ikiteisminio tyrimo organizavimo modelio elementą, kaip vieną iš ramsčių, padedančių efektyviau organizuoti ikiteisminio tyrimo procesą. Pažymėtina, kad ikiteisminio tyrimo pareigūnų kvalifikacija ir kompetencijos turinys iki šiol nėra tiksliai apibrėžti ir reglamentuoti, tad kelia daug diskusijų: kokios kvalifikacijos turi būti ikiteisminio tyrimo pareigūnai, kokias bendrąsias, ir specialiąsias kompetencijas jie turi įgyti ir kaip jų turinys turi būti reglamentuotas. Prokurorui, kaip ikiteisminio tyrimo organizatoriui, taip pat būtina stiprinti vadybines ir komunikavimo kompetencijas, reikalingas užtikrinant efektyvų bendradarbiavimą ne tik su ikiteisminio tyrimo pareigūnu, bet ir su ikiteisminio tyrimo teisėju.

Bendrajai prasme ikiteisminio tyrimo subjektų kompetencija įvardijama kaip ikiteisminio tyrimo proceso išmanymas, kaip žinių, įgūdžių ir gebėjimų visuma siekiant kokybiškai atlikti ikiteisminio tyrimo veiksmus, organizuoti ir planuoti ikiteisminio tyrimo darbą, vadovauti šiam procesui, jį kontroliuoti. Kuo sudėtingesnis ir labiau kompleksiškas atliekamas darbas, tuo svarbiau yra darbuotojo kompetencija. Tačiau šiuolaikinėje žmogiškųjų išteklių vadyboje akcentuojama ne tik profesinė kompetencija (išsilavinimas, kvalifikacijos lygis ir patyrimas), bet ir socialinė kompetencija, kuomet įveikiamos konkurencijos kliūtys, adaptuojamasi kintančiomis socialinėmis sąlygomis, be baimės pasirenkama tikslinga veikimo strategija. Modernioji personalo vadyba ypač akcentuoja ir asmeninę kompetenciją: individualias savybes, charakterio bruožus, elgsenos orientaciją (orientacija į darbą, elgsenos tam tikrose situacijose), taip pat ir vadybinę kompetenciją, kaip

⁴Žr.: Juralevičienė, J. *Valstybės tarnautojų lavinimas naujoje viešojo valdymo sampratoje. Naujoji viešoji vadyba*. Kaunas, 2007, p. 114. Taip pat žr.: Thom, N.; Ritz, A. *Viešoji vadyba: inovaciniai viešojo sektoriaus valdymo metmenys*. Monografija. Vilnius, 2004, p. 229.

savo darbo srities, organizacijos rezultatų užtikrinimą⁵. Tad vertinant ikiteisminio tyrimo proceso sudėtingumą ir įvairialypiškumą, mūsų manymu, ikiteisminio tyrimo subjektams svarbios visos kompetencijos plotmės: profesinė, socialinė, asmeninė ir vadybinė. Kadangi didžioji ikiteisminio tyrimo našta tenka ikiteisminio tyrimo pareigūnui, ypač efektyvaus nusikalstamų veikų tyrimo procesas neišvengiamas be kompetentingo tyrėjo, kurį apibūdintume kaip gerai nusimanantį, žinantį savo sritį – nusikalstamų veikų tyrimo procesą, apimantį nuo ikiteisminio tyrimo organizavimo pradžios iki bylos baigties, turėti teisinių, vadybinių žinių, sugebantį veikti nuolat kintančiomis sąlygomis, gebantį planuoti ir organizuoti darbą, modeliuoti įvairias situacijas ikiteisminio tyrimo procese, greitai ir ryžtingai susiorientuoti aplinkoje ir priimti tinkamą sprendimą konkrečiam klausimui išspręsti. Kartais vien tik iš ikiteisminio tyrimo pareigūno tikintis efektyvių darbo rezultatų, net pamirštama, jog ikiteisminio tyrimo pareigūno darbas yra ne tik labai atsakingas, neretai žiniasklaidos vertinamas neigiamai, šį darbą nuolat lydi stresas, kuris susijęs su profesiniais ypatumais⁶.

Kokios savybės būtinos tyrėjui, svarstė ne tik Lietuvos, bet ir užsienio šalių mokslininkai. M. D. Lyman, analizuodamas JAV nusikaltimo tyrimo organizavimą, akcentuoja būtinas asmenines savybes, kurias privalo turėti tyrėjas. Apibendrinamas 1987 metais JAV Nacionalinio Teisingumo Instituto analizę, jis akcentuoja tokias tyrėjui būtinas savybes, kaip sveikas protas, nuovokumas, intuicija, gatvės žinios, darbas komandoje ir kt.⁷. Kiti JAV mokslininkai, pavyzdžiui, Ch. R. Swanson, N. C. Chamelin, L. Territo, pabrėžia tokias tyrėjų savybes, kaip aukšto laipsnio savidisciplina, galimybė išmokti iš kiekvieno žmogaus, su kuriuo tyrėjas susiduria nusikalstamų veikų tyrimo procese⁸. R. M. Gardner pažymi, jog tyrėjas negali apsiriboti siauru požiūriu, taip vadinama „tunelio vizija“, o tiriamus reiškinius skaidyti į dalis ir visumą formuoti kaip dėlionę⁹. Dabartiniu metu JAV mokslininkai teigia, jog tyrėjui būtina intuicija, gebėjimas analizuoti¹⁰, svarbios kritinio mąstymo žinios (įgūdžiai), būtini analizuojant, apibendrinant ir paaiškinant tiriamus reiškinius, galimybė naudoti dedukcinę ir indukcinę logiką interpretuojant įrodymus¹¹.

⁵Stankevičienė, A.; Lobanova, L. *Personalo vadyba organizacijos sistemoje*. Vilnius, 2006, p. 121-122.

⁶Bandzevičienė, R.; Birbilaitė, S.; Diržytė, A. *Kriminalinės policijos pareigūnų stresas, jo įveika ir vidinė darna // Socialinių mokslų studijos*. Vilnius: Mykolas Romeris universitetas, 2010, Nr. 4(8), p. 22.

⁷Lyman, M. D. *Criminal Investigation: the Art and the Science*. 6 th ed., New Jersey: Prentice Hall, 2011, p. 21.

⁸Swanson, Ch. R.; Chamelin, N. C.; Territo, L. *Criminal Investigation*. Sixth edition, Mc Graw-Hill, 1996.

⁹Gardner, R. M. *Practical Crime Scene Processing and Investigation*. CRC press LLC, 2005, p. 19.

¹⁰Rossmo, D. K. *Criminal Investigative Failures*. Taylor Francis group, LLC, 2009, p. 11.

¹¹Swanson, Ch. R., op. cit., p. 18.

Kiekvienoje demokratinėje teisinėje valstybėje teisininko profesijai keliami dideli reikalavimai, ir teisininko veiklos sritys reikalauja įvairiapusių žinių ir įgūdžių. Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas konstatavo, jog teisininko profesija neatsiejama nuo aukštojo teisinio išsilavinimo: aukštasis teisinis išsilavinimas yra profesionalios ir efektyvios teisinės praktikos (ir privačios, ir tokios, kai dirbama viešosios valdžios institucijose) *conditio sine qua non*¹². Nagrinėjant ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikacijos ir kompetencijos klausimus, pabrėžtina, jog prokurorų ir teisėjų kvalifikacija ir kompetencijos turinys yra aiškiau ir tiksliau apibrėžta. Teisėjų ir prokurorų kvalifikaciniai reikalavimai yra numatyti teisės aktuose – Lietuvos Respublikos teismų įstatyme ir Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatyme. Priėmimo į tarnybą prokuratūroje ir skyrimo į prokuroro pareigas reikalavimuose, numatytuose Prokuratūros įstatymo 25 p., yra nurodyta, jog asmuo gali būti priimtas į tarnybą prokuratūroje ir paskirtas į prokuroro pareigas, jeigu jis išlaikė pretendentų į prokurorus egzaminą ir turi Atrankos komisijos teikimą¹³. Panašiai reglamentuota ir teisėjų skyrimo tvarka: Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 51 straipsnyje nurodyta, jog pretendentas į teisėjus gali būti asmuo, turintis aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ne mažesnę kaip penkerių metų teisinio darbo stažą ir išlaikęs pretendentų į teisėjus egzaminą¹⁴. Tuo tarpu stokojama ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kvalifikacijos apibrėžties: nėra tiksliai nustatyta, kokie kvalifikaciniai reikalavimai yra būtini ir kokių kompetencijų privalo turėti ikiteisminio tyrimo pareigūnas (tyrėjas). Todėl šiandien pripažįstama, jog ikiteisminio tyrimo pareigūno kvalifikacija ir kompetencija – problemiščiausia ir silpniausia ikiteisminio tyrimo grandis¹⁵. 2005 m. VŠĮ „Strateginių tyrimų institutas“, atlikęs tam tikrus tyrimus dėl ikiteisminio tyrimo institucijų sąveikos problemų, pateikė išvadas, „jog ikiteisminio tyrimo grandis visoje šalies teisinėje sistemoje yra pati silpniausia. Kol šioje srityje nebus įvykdytos esminės reformos, sklandžiai nedirbs ir visas teisinės sistemos mechanizmas“¹⁶.

¹²Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2008 m. vasario 20 d. nutarimas byloje Nr.19/05 dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1568 "Dėl kvalifikacinių aukštojo teisinio išsilavinimo reikalavimų asmenims, norintiems įstatymų nustatyta tvarka eiti teisėjo pareigas, patvirtinimo" patvirtintų kvalifikacinių aukštojo teisinio išsilavinimo reikalavimų asmenims, norintiems įstatymų nustatyta tvarka eiti teisėjo pareigas, atitiktis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 51 straipsnio 1 daliai (2002 m. sausio 24 d., 2004 m. gegužės 18 d., 2006 m. birželio 1 d. redakcijos), Lietuvos Respublikos teismų įstatymo pakeitimo įstatymo įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 5 straipsnio 1 daliai [interaktyvus], [žiūrėta 2011-04-30]. <<http://www.lrkt.lt/dokumentai/-2008/n080220.htm>>.

¹³Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo pakeitimo įstatymas 2003 m. balandžio 22 d. Nr. IX-1518. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 42-1919.

¹⁴Lietuvos Respublikos 1994 m. gegužės 31 d. teismų įstatymas Nr. I-480 // *Žin.*, 1994, Nr. 46-851.

¹⁵Strateginių tyrimų instituto tyrimas Nr.18 T "Dėl kai kurių ikiteisminio tyrimo įstaigų, prokuratūros ir teismų sąveikos problemų" [interaktyvus], [žiūrėta 2011-04-30]. <<http://www.institutas.lt/tyrimai/teisesauga.doc>>.

¹⁶Ibid.

Autorės nuomone, ikiteisminio tyrimo tyrėjais galėtų dirbti tik atitinkamą išsilavinimą turintys asmenys, o tiksliau – turintys teisinį aukštąjį universitetinį ar neuniversitetinį išsilavinimą. Ikiteisminio tyrimo tyrėjams būtinos kompleksinės visapusiškos, išsamios baudžiamojo proceso, baudžiamosios teisės, kriminalistikos, psichologijos, vadybos, informatikos ir kitų mokslų sričių žinios. Nagrinėjant tyrėjui būtinus kvalifikacinius reikalavimus, verta pabrėžti, jog tyrėjui būtinos fundamentalios gilios teisinės žinios ir tų žinių puikus pritaikymas ikiteisminiame tyrime, o ne bendras supratimas apie šią veiklą ir jos organizavimą. Todėl autorės nuomone, tyrėjais negali dirbti žmonės, kurie baudžiamojo proceso, baudžiamosios teisės ar kriminalistikos pradeda mokytis tik tuomet, kai tiria nusikalstamas veikas. Užpildyti spragas kvalifikacijos kėlimo procese yra sudėtinga neturint apčiuopiamų bendrųjų teisės dalykų pagrindų, neturint gilaus supratimo, kaip atliekamas ikiteisminis tyrimas. Todėl autorės manymu, tik įvedus ikiteisminio tyrimo pareigūnui aiškiai apibrėžtus kvalifikacinius reikalavimus, galima būtų diskutuoti apie konkrečių gebėjimų turinį ir jų formavimą kvalifikacijos kėlimo procese. Skeptiškai vertintinas požiūris, jog tyrėju gali dirbti kitos profesijos atstovai, neturintys aukštojo teisinio (universitetinio ar neuniversitetinio) išsilavinimo. Nesutiktina, jog tik pradėjusiems studijuoti ar išklausiusiems vos kelių savačių įvadinio mokymo ar kvalifikacijos kėlimo kursus (netgi nevertinus jų turinio kokybės), kitų profesijų atstovams ar asmenimis, turintiems tik vidurinį išsilavinimą, patikima tirti painias bylas ir priimti svarbius sprendimus. Todėl vienas iš pasiūlymų, susijusių su ikiteisminio tyrimo pareigūno kvalifikacija – nustatyti tyrėjo pareigoms užimti būtiną aukštąjį universitetinį ar neuniversitetinį teisinį išsilavinimą ir galbūt įvesti papildomus atrankos kriterijus, pavyzdžiui, kaip nustatyta JAV: policijos tyrėjai, pretenduodami dirbti nusikalstamų veikų tyrimo procese, papildomai rašo testą¹⁷. Taigi, tokiu būdu vertinamos ir asmeninės būsimo tyrėjo savybės – tai, ką nuolat akcentuoja ir užsienio šalių mokslininkai. Pabrėžiama, jog tyrėjai turi būti ne tik išsilavinę, bet ir kryptingai orientuoti (angl. *self-directed*), analitinio mąstymo, talentingi ir kūrybingi, tirdami bylą, turi ieškoti novatoriškų sprendimų¹⁸. Tai pripažįsta bene visi teisininkai, nagrinėjantys tyrėjo darbo organizavimo, kompetencijos, kokybiško ikiteisminio tyrimo klausimus. Kaip pažymi R. Harvey, ikiteisminio tyrimo pareigūnas tam, kad galėtų atlikti jam pavestas funkcijas ir iširti

¹⁷Weston, P. B.; Wells, K. M. *Criminal Investigation. Basic Perspectives*. Fifth Edition, Engelwood Cliffs, New Jersey, 1990, p. 15.

¹⁸Smith, R. *Entrepreneurship, Police Leadership, and the Investigation of Crime in Changing Times*. Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling [interaktyvus]. 2008, N. 5. p. 222 [žiūrėta 2011-04-30] <<http://www3.interscience.wiley.com/cgi-bin/fulltext/122268495/PDFSTART>>.

nusikaltimus, „tyrimo technikos mene“ privalo turėti ir įvaldyti daugumą įgūdžių, turėti praktinių žinių¹⁹.

TYRĖJO KOMPETENCIJOS TURINIO APIBRĖŽTIS IR TOBULINIMO GALIMYBĖS

Nagrinėjant ikiteisminio tyrimo subjektų kompetencijos turinį, pažymėtina, jog bene išsamiausiai nustatyti teisėjų veiklos vertinimo rodikliai²⁰. Teisėjų veiklos vertinimo tvarkos apraše įvardinti vertinimo tikslai – išanalizuoti teisėjų gebėjimus pritaikyti teorines žinias bei įgūdžius teismų praktikoje, išsiaiškinti stipriąsias ir silpnąsias dirbančių teisėjų profesinės veiklos sritis, o neigiamus teisėjų veiklos vertinimo rezultatus panaudoti organizuojant teisėjų mokymą, kvalifikacijos kėlimą, skatinti pačius teisėjus tobulinti savo profesionalumo. Šiame dokumente įvardinti dvi vertinamos veiklos grupės: teisėjų jurisdikcinė ir nejurisdikcinė veikla²¹. Teisėjo jurisdikcinė veikla vertinama analizuojant šiuos gebėjimus: teisėjo vadovavimo procesui kokybė (pastabumas, atidumas, elgesys su proceso šalimis ir pan.), teisėjo priimtų procesinių sprendimų aiškumas, logiškumas, kalbos raiška. Teisėjo nejurisdikcinė veikla vertinama analizuojant šiuos gebėjimus: teisėjo bendravimo gebėjimai, teisėjo darbo organizavimo gebėjimai, teisėjo dalykinės ir asmeninės savybės. Taigi, Teisėjų veiklos vertinimo tvarkos apraše identifikuotos teisėjui būtinų gebėjimų rūšys ir apibrėžtas jų turinys tampa iš esmės teisėjų veiklos vertinimo kriterijais.

Prokurorų, kaip ikiteisminio tyrimo subjektų, kompetencija apibrėžta Prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatuose²². Pažymėtina, nors šiame teisės akte nėra identifikuoti prokurorui būtini gebėjimai, o įvardintos prokuroro atliekamos funkcijos, vis dėlto vadovaudamiesi šio teisės akto nuostatomis, galima būtų išskirti prokuroro bendrąsias ar profesines kompetencijas. Be to, verta pažymėti, jog siekiant sudaryti prielaidas skaidresnei ir objektyvesnei pretendentų atrankai, Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2010 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. I-99 patvirtintas Prokurorų karjeros tvarkos aprašas²³. Apraše nustatyta atrankos į laisvas prokuroro pareigas tvarka ir jos atlikimo procedūra padės

¹⁹Harvey, R. *The Independence of the Prosecutor a Police Perspective*[interaktyvus]. [žiūrėta 2011-04-30]. <<http://www.aic.gov.au/conferences/prosecuting/harvey.pdf>>.

²⁰Teisėjų veiklos vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Teisėjų tarybos 2008 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. 13P-162-(7.1.2).

²¹Ibid.

²²Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2011 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. I-8 „Dėl Generalinio prokuroro 2003 m. spalio 7 d. įsakymo Nr. I-108 „Dėl Lietuvos Respublikos prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo. Valstybės žinios., 2011. Nr. 5-204.

²³Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2010 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. I-99 patvirtintas Prokurorų karjeros tvarkos aprašas.

užtikrinti skaidresnę ir objektyvesnę pretendentų į prokurorus atranką, o suformuluoti reikalavimai pretendentes paskatins daugiau dėmesio skirti kvalifikacijos ir profesinių įgūdžių tobulinimui²⁴.

Nagrinėjant ikiteisminio tyrimo pareigūno kompetencijos turinį, iš principo reikalinga parengti naują dokumentą, kuriame būtų identifikuotos ikiteisminio tyrimo pareigūnui gebėjimų grupės, nes iki šiol nėra reglamentuota ikiteisminio tyrimo pareigūno kompetencijos turinys. Tiesa, galima būtų pasakyti, jog tyrėjui būtini gebėjimai aprašomi pareigybių aprašymuose, tačiau tai tik detalizuojantis dokumentas, kuris turėtų būti parengiamas jau atsižvelgus į vientisą, bendrą dokumentą, kuriame būtų išskirtos tyrėjo kompetencijos grupės ir detalizuotas jų turinys.

Nagrinėjant kvalifikacijos ir kompetencijos turinį ikiteisminiame tyrime ir jų įtaką ikiteisminio tyrimo organizavimui, pirmiausia autorė siūlo sudaryti ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijų aprašą. Šio aprašo tikslas – nustatyti vienodus ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) rengimo, veiklos ir kvalifikacijos tobulinimo kriterijus, būtinus profesinėje veikloje. Šio ikiteisminio tyrimo pareigūno kompetencijų apraše siūlytina identifikuoti pagrindines ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijas ir jas apibrėžti. Autorė siūlo išskirti šias pagrindines ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijų grupes ir jas apibrėžti taip:

Bendrosios kompetencijos – žinios, įgūdžiai, gebėjimai, požiūriai, kitos asmeninės savybės, skirtos perkeliamesiems gebėjimams įgyti ir stiprinti, reikalingos ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) veiklai ir galimos perkelti iš vienos rūšies veiklos į kitą.

Bendrosios kompetencijos skirstomos į privalomas ir rekomenduojamas.

Bendrosios privalomos kompetencijos – žinios, įgūdžiai, gebėjimai, požiūriai, kitos asmeninės savybės, skirtos perkeliamesiems gebėjimams įgyti ir stiprinti, būtinos ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) veiklai ir galimos perkelti iš vienos rūšies veiklos į kitą.

Bendrosios rekomenduojamosios kompetencijos – žinios, įgūdžiai, gebėjimai, požiūriai, kitos asmeninės savybės, skirtos perkeliamesiems gebėjimams įgyti ir stiprinti, rekomenduojamos kaip papildomos ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) veiklai ir galimos perkelti iš vienos rūšies veiklos į kitą.

---

²⁴Lietuvos Respublikos prokuratūros veiklos 2010 metais ataskaita [interaktyvus]. [žiūrėta 2011-04-30]. <<http://www.prokuraturos.lt/Veikla/Ataskaitos/tabid/413/Default.aspx>>.

Profesinės kompetencijos – žinios, įgūdžiai, gebėjimai, požiūriai, kitos asmeninės savybės, skirtos ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) sėkmingai bendrajai profesinei veiklai.

Specialiosios kompetencijos – žinios, įgūdžiai, gebėjimai, požiūriai, kitos asmeninės savybės, skirtos ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) sėkmingai profesinei veiklai konkrečioje ikiteisminio tyrimo sferoje.

Formuodama ikiteisminio tyrimo pareigūnų kompetencijų aprašą, autorė identifikavo pagrindinius aprašo sudarymo žingsnius (etapus)²⁵:

- Ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) veiklos sričių identifikavimas / išskyrimas.
- Tyrėjo pagrindinių kompetencijų grupių išskyrimas.
- Kompetencijų turinio nustatymas atsižvelgiant į tyrėjo veiklos sritis.
- Žinių ir gebėjimų identifikavimas / išskyrimas atsižvelgiant į veiklos sritis.
- Laukiami rezultatai atsižvelgiant į gautų žinių, suteiktų gebėjimų sritis.

Todėl ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijas galima būtų pavaizduoti per suteikiamų žinių ar įgyjamų gebėjimų ir laukiamų rezultatų santykį (1 lentelė).

1 lentelė. Ikiteisminio tyrimo pareigūnų kompetencijų turinys

Kompetencijos	Kompetencijų turinys	Žinios ir gebėjimai	Rezultatai
Bendrosios Privalomos	Kompiuterinis raštingumo pagrindai	Mokėjimas ir gebėjimas naudoti kompiuterio techninę ir programinę įrangą, darbui reikalingas pagrindines interneto intraneto paslaugas	Parengti dokumentai, atitinkantys raštvedybos reikalavimus, surasta ir panaudota reikšminga tyrimui informacija
	Psichologijos ir bendravimo pagrindai	Bendravimo psichologijos išmanymas; gebėjimas bendrauti su įvairių kategorijų asmenimis (su nukentėjusiais, įtariamaisiais)	Svarbios informacijos suteikimas ar gavimas; kritinių situacijų, konfliktų suvaldymas ir išsprendimas
	Pirmosios medicinos pagalbos suteikimas	Žinios apie pirmosios medicinos pagalbos suteikimą, gebėjimas suteikti pirmąją medicinos pagalbą įvykio vietoje	Efektyvi pagalba nukentėjusiesiems asmenims įvykio vietoje ir vykdančios bendrąsias policijos funkcijas
	Teisės aktų išmanymas	Šalies ir tarptautinės teisės aktų (Šengenas, PRIUM, Lisabonos sutartis, dvišaliai susitarimai ir pan.) išmanymas	Šalies ir tarptautinių teisės aktų nuostatų taikymas ikiteisminiame tyrime

²⁵Siekdama identifiikuoti svarbiausias ikiteisminio tyrimo pareigūno gebėjimų grupes ir formuodama ikiteisminio tyrimo pareigūno kompetencijų aprašą, autorė išnagrino 50 įvairių ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) pareigybių aprašymų.

		Organizavimo ir planavimo pagrindai	Gebėjimas iškelti tyrimo versijas tiriant nusikalstamas veikas; gebėjimas organizuoti ir planuoti darbą tiriamose bylose, numatyti ikiteisminio tyrimo kryptį; gebėjimas kaupti, sisteminti ir analizuoti turimus duomenis ir reikšmingas aplinkybes	Versijų patikrinimas ir tolimesnės tyrimo krypties numatymas, racionalus ikiteisminio tyrimo veiksmų organizavimas ir suplanavimas
		Bendradarbiavimo pagrindai	Gebėjimas bendradarbiauti su kitais pareigūnais ir darbuotojais, kitų institucijų darbuotojais; dirbti komandoje, sudarytoje ikiteisminio tyrimo grupėje	Operatyvus pasikeitimas reikalinga informacija su teisėsaugos ir kitų institucijų darbuotojais; užtikrintas terminų įvykdymas
	Rekomenduotinos	Profesinė užsienio kalba	Gebėjimas bendrauti ir aiškintis įvykio aplinkybes tyrimo eigoje su užsieniečiais	Tiriamų aplinkybių nustatymui būtinas ne mažesnis kaip A2 lygio užsienio kalbos žinojimas
		Raštvedybos pagrindai	Mokėjimas taisyklingai vartoti lietuvių kalbą, turėjimas dokumentų rengimo įgūdžių	Taisyklingai parengti ir užpildyti procesiniai dokumentai (protokolai, tarnybiniai pranešimai, tarptautinės pagalbos prašymai ir t. t.).
Profesinės		Darbo su įvairių kategorijų registrais pagrindai	Gebėjimas įvesti, sisteminti duomenis į atitinkamus registrus, esant būtinumui, surasti ir panaudoti šiuos duomenis	Teisingai ir laiku suvesti reikšmingi duomenys, efektyvus duomenų panaudojimas
		Ikiteisminio tyrimo (apklausos, apžiūrų ir t. t.) taktika	Gebėjimas atlikti ikiteisminio tyrimo veiksmus (apklausas, apžiūras, procesines prievartos priemones ir t. t.)	Racionalių ir optimalių taktinių būdų, metodų panaudojimas, atlikti ikiteisminio tyrimo veiksmai
		Kriminalistikos technikos (trasologija, daktiloskopija ir pan.) pagrindai	Gebėjimas dirbti įvykio vietoje, fiksuoti, paimti ir pakuoti nusikalstamos veikos pėdsakus ir kitus tyrimui reikšmingus daiktus / dokumentus; numatyti tyrimų galimybes ir paskirti tyrimus	Kvalifikuotai atliktos įvykio vietos apžiūros, paskirti reikalingi tyrimai

Specialiosios	Turintiems pareigą atlikti tyrežams	Kriminalistiškos metodika tiriant atskirų kategorijų bylas	Mokėjimas ir gebėjimas tirti atskirų kategorijų (plėšimų, nužudymų, finansinių nusikaltimų ir pan.) bylas, numatyti ir atlikti pirminių ir tolimesnių veiksmus pagal bylos specifiką	Tinkamų tyrimo metodų konkrečiai nusikalstamai veikai iširti parinkimas, ikiteisminio tyrimo veiksmų atlikimas
		Baudžiamojo proceso nuostatų išmanymas	Baudžiamojo proceso normų žinojimas ir išmanymas; mokėjimas ir gebėjimas vadovautis baudžiamojo proceso nuostatomis ir taisyklėmis	Baudžiamojo proceso nuostatų pritaikymas
		Nusikalstamų veikų kvalifikavimas ir teisminė praktika	Mokėjimas ir gebėjimas kvalifikuoti nusikalstamą veiką, naujausios teismų praktikos žinojimas tiriamose bylose	Teisingas nusikalstamos veikos kvalifikavimas ir teisminės praktikos pritaikymas tiriamose bylose

Operatyvinę veiklą vykdan-tiems tyrėjams	Operatyvinės veikla	Gebėjimas atlikti ir dokumentuoti operatyvinius veiksmus; mokėjimas ir gebėjimas parinkti operatyvinės veiklos metodus ir priemones; panaudoti technines priemones	Tinkamas operatyvinių veiksmų atlikimas ir techninių priemonių panaudojimas
	Įslaptintų raštų dokumentavimas	Mokėjimas ir gebėjimas dokumentuoti, saugoti ir administruoti įslaptintus raštus	Taisyklingas įslaptintų raštų administravimas

Diskutuojant, kokia yra būtinybė kurti ikiteisminio tyrimo pareigūno kompetencijos aprašą, nesunkiai galima būtų pagrįsti, jog toks aprašas galėtų tapti pagrindu formuojant ikiteisminio tyrimo pareigūno pareigybės kompetencijų modelį. Kaip teigia, T. Sudnickas, kompetencijų modeliai leidžia sumodeliuoti idealaus bet kurios srities profesionalo profilį. Pagal šį „šabloną“ galima atrinkti ir įdarbinti labiausiai tam tinkamus žmones, kryptingai juos ugdyti, išryškinant ir įtvirtinant labiausiai reikalingas kompetencijas, objektyviai vertinant jų veiklą, skatinant ir atlyginant už reikalingų savybių pasireiškimą²⁶. Sudarius ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijų aprašą, tiksliai apibrėžus ikiteisminio tyrimo pareigūno kvalifikaciją, kompetencijos ribas, nustačius jų turinį, galima būtų teigti, jog viena iš sudedamųjų ikiteisminio tyrimo organizavimo modelio grandžių – ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikacija ir kompetencija – yra apibrėžta.

IŠVADOS

Efektyvų tyrimo organizavimą sąlygoja ne tik pakankamai aiškus šio proceso reglamentavimas, ikiteisminio tyrimo subjektų įgaliojimų apibrėžtis, šių subjektų bendradarbiavimas, bet ir ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikacija ir kompetencija. Įvairių tyrimų rezultatais identifikuota silpniausia grandis ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikacijos ir kompetencijos srityje – ikiteisminio tyrimo pareigūnų kvalifikacijos apibrėžties ir kompetencijos turinio reglamentavimo trūkumai – rodo, jog būtina šios grandies peržiūra.

Konstatuotina, jog ikiteisminio tyrimo procese būtina nustatyti ir tiksliai apibrėžti ikiteisminio tyrimo pareigūno kvalifikacinius reikalavimus – aukštąjį teisinį universitetinį ar neuniversitetinį išsilavinimą. Siekiant efektyvesnių ikiteisminio tyrimo organizavimo svertų, būtinas ikiteisminio tyrimo pareigūno kompetencijų identifikavimas ir jų turinio nustatymas sudarant kompetencijų aprašą, o ikiteisminio tyrimo pareigūnų rengimo ir kvalifikacijos

²⁶Sudnickas, T. *Naujos inovacinės vadybos priemonės ir jų įdiegimo į teisėsaugos institucijų vadybinę veiklą perspektyvos. Nusikalstamumo grėsmės ir šiuolaikinės žmogaus saugumo vadybos technologijos*. Kolektyvinė monografija. Vilnius, 2010.

tobulinimo procese didelį dėmesį skirti kriminalistikos mokslui stiprinant ikiteisminio tyrimo pareigūnų profesines ir specialiąsias kompetencijas.

Nagrinėjant kvalifikacijos ir kompetencijos turinį ikiteisminiame tyrime ir jų įtaką nusikalstamų veikų ikiteisminio tyrimo organizavimui, siūlytina nustatyti ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijas ir apibrėžti jų turinį. Realizuojant ikiteisminio tyrimo organizavimo modelį, autorė siūlo sudaryti ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijų aprašą. Ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijų aprašą galima apibūdinti kaip teisės aktą, apibrėžiantį ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijų grupes ir reglamentuojantį jų turinį. Šio aprašo tikslas – nustatyti vienodus ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) rengimo, veiklos ir kvalifikacijos tobulinimo kriterijus, būtinus profesinėje veikloje. Šio ikiteisminio tyrimo pareigūno kompetencijų apraše siūlytina numatyti pagrindines ikiteisminio tyrimo pareigūno (tyrėjo) kompetencijas ir identifikuoti pagrindines tyrėjo gebėjimų sritis.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos 1994 m. gegužės 31 d. teismų įstatymas Nr. I-480. *Valstybės žinios*. 1994, Nr. 46-851.
2. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo pakeitimo įstatymas 2003 m. balandžio 22 d. Nr. IX-1518. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 42-1919.
3. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2008 m. vasario 20 d. nutarimas byloje Nr.19/05 dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 4d. nutarimu Nr. 1568 "Dėl kvalifikacinių aukštojo teisinio išsilavinimo reikalavimų asmenims, norintiems įstatymų nustatyta tvarka eiti teisėjo pareigas, patvirtinimo" patvirtintų kvalifikacinių aukštojo teisinio išsilavinimo reikalavimų asmenims, norintiems įstatymų nustatyta tvarka eiti teisėjo pareigas, atitikties Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 51 straipsnio 1 daliai (2002 m. sausio 24 d., 2004 m. gegužės 18 d., 2006 m. birželio 1 d. redakcijos), Lietuvos Respublikos teismų įstatymo pakeitimo įstatymo įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 5 straipsnio 1 daliai [interaktyvus]. [žiūrėta 2011-04-30]. <<http://www.lrkt.lt/dokumentai/-2008/n080220.htm>>.
4. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2011 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. I-8 „Dėl Generalinio prokuroro 2003 m. spalio 7 d. įsakymo Nr. I-108 „Dėl Lietuvos Respublikos prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo.“ *Valstybės žinios*. 2011, Nr.5-204.
5. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro ir Lietuvos policijos generalinio komisaro 2009 m. sausio 20 d. įsakymas Nr. I-9/5-V-47 „Dėl ikiteisminio tyrimo efektyvumo vertinimo kriterijų, svertinių balų ir taikymo metodikos patvirtinimo“.
6. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2010 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. I-99 patvirtintas Prokurorų karjeros tvarkos aprašas.
7. Lietuvos Respublikos prokuratūros veiklos 2010 metais ataskaita [interaktyvus]. [žiūrėta 2011-04-30]. <<http://www.prokuraturos.lt/Veikla/Ataskaitos/tabid/413/Default.aspx>>.
8. Teisėjų veiklos vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Teisėjų tarybos 2008 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. 13P-162-(7.1.2).

9. Ancelis, P. „Ikteisminio nusikalstamų veikų tyrimo procesinės ir organizacinės problemos“ Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai (teisė). Vilnius: LPA, 1996.
10. Bandzevičienė, R.; Birbilaitė, S.; Diržytė, A. *Kriminalinės policijos pareigūnų stresas, jo įveika ir vidinė darba*. Socialinių mokslų studijos. Vilnius: Mykolas Romeris universitetas, 2010. Nr. 4(8).
11. Gardner, R. M. *Practical Crime Scene Processing and Investigation*. CRC press, LLC, 2005.
12. Harvey, R. *The Independence of the Prosecutor a Police Perspective* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011-04-30]. <<http://www.aic.gov.au/conferences/prosecuting/harvey.pdf>>.
13. Juralevičienė, J. *Valstybės tarnautojų lavinimas naujoje viešojo valdymo sampratoje. Naujoji viešoji vadyba*. Kaunas, 2007.
14. Kuklianskis, S. *Nusikaltimų tyrimo organizavimo pradmenys*. Mokymo leidinys. Lietuvos policijos akademija. Vilnius, 1995.
15. Lyman, M. D. *Criminal Investigation: the Art and the Science*. 6 th ed. New Jersey: Prentice Hall, 2011.
16. Rossmo, D. K. *Criminal Investigative Failures*. Taylor Francis group, LLC, 2009.
17. Smith, R. *Entrepreneurship, Police Leadership, and the Investigation of Crime in Changing Times*. Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling. N. 5. 2008 [interaktyvus]. [žiūrėta 2011-04-30] <<http://www3.interscience.wiley.com/cgi-bin/fulltext/122268495/PDFSTART>>.
18. Stankevičienė, A.; Lobanova, L. *Personalo vadyba organizacijos sistemoje*. Vilnius, 2006.
19. Strateginių tyrimų instituto tyrimas Nr.18 T „Dėl kai kurių ikiteisminio tyrimo įstaigų, prokuratūros ir teismų sąveikos problemų“. [interaktyvus]. [žiūrėta 2011-05-02]. <<http://www.institutas.lt/tyrimai/teisesauga.doc>>.
20. Sudnickas, T. *Naujos inovacinės vadybos priemonės ir jų įdiegimo į teisėsaugos institucijų vadybinę veiklą perspektyvos. Nusikalstamumo grėsmės ir šiuolaikinės žmogaus saugumo vadybos technologijos* Kolektyvinė monografija. Vilnius, 2010.
21. Swanson, Ch. R.; Chamelin, N. C.; Territo, L. *Criminal Investigation*. Sixth edition. Mc Graw-Hill, 1996.
22. Thom, N.; Ritz, A. *Viešoji vadyba: inovaciniai viešojo sektoriaus valdymo metmenys*. Monografija. Vilnius, 2004.
23. Weston, P. B.; Wells, K. M. *Criminal Investigation. Basic Perspectives*. Fifth Edition. Englewood Cliffs, New Jersey, 1990.

DISCOURSE ON FORMATION OF INVESTIGATORS' COMPETENCIES

Žaneta Navickienė*
Lithuanian Police School

Summary

One of the most important aims of law enforcement agencies is crime investigation and prevention. Consequently, one of the main activities of the law enforcement agencies, especially in the pre-trial investigation sphere, is to optimise the organisation of the pre-trial investigation in order to save the experienced skilled and competent specialists. The author of this research offers a new approach and analyses the qualification and competence of the pre-trial investigation subjects not only in terms of personnel management, but all elements of the model of pre-trial investigation to make pre-trial investigation organisation more effective. It should be noted that the content of an investigators' qualification or levels of competence are still not determined or strictly regulated and this is the reason for many discussions in this area. These discussions surround what qualification and

---

level of competence the investigators should have in pre-trial investigation, what general and special competencies they should acquire and how the content of the competencies should be determined.

In the present article the author analyses the investigators' qualification and competence as a presumption that it is an essential aspect of an effective pre-trial investigation. Analysing this question the author compares other subjects such as the regulation of qualifications and levels of competence of the prosecutors and pre-trial investigation judges. The author also identifies the problem of how to define an investigators qualification and level of competence making recommendations to create a Description of Investigators Competencies. Qualification requirements should be determined in this legal act and general, occupational and special competencies should be identified with the content also being determined within this framework. Formation of the Description of Investigators' Competencies should determine not only the content of the investigators' required level of competence but also this process should be consistent with the assessment and career development of investigators' including the process of gaining the investigators' qualification.

The aim of this research is to identify the problems associated with defining an investigators' qualification and levels of competence and to propose recommendations on how this could be achieved. The subject of this research is limited to only looking at investigators' qualification and level of competence.

The author is using a qualitative method for this research based upon the contents of documents. The author will analysis eight legal acts related to the qualification and competence of pre-trial investigation and fifty different investigators' job descriptions.

Keywords: investigator, qualification, competence, general competencies, occupational competencies, special competencies, Description of Investigators Competencies.

Žaneta Navickienė*, Lietuvos policijos mokyklos Kvalifikacijos tobulinimo skyriaus viršininko pavaduotoja. Mokslinių tyrimų kryptys: policijos pareigūnų tęstinis profesinis mokymas, ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikacija ir kompetencija, ikiteisminio tyrimo organizavimas, ikiteisminio tyrimo subjektų bendradarbiavimas.

Žaneta Navickienė*, Deputy Head of the Post Initial Training Division at the Lithuanian Police School. Research interests: police vocational training, pre-trial investigation subjects' qualification and competence, organising pre-trial investigation, cooperation of pre-trial investigation subjects.